

Kitsaskoht ¹	Lahendus
1. Doktorandi juhendamine ja selle kvaliteet kogu doktoriõppes, mis ettevõtlusdoktorantuuri meetme raames võimendus järgmistest teguritest tingituna: ▪ nõuded ülikoolipoolsele juhendajale olid kõrgemad kui ülikoolisese juhendamise puhul, mis tingis sageli formaalse juhendaja määramise; ▪ ettevõttepoolsetel juhendajatel puudus doktoritööde juhendamise või teadustöö kogemus; ▪ ettevõtte ja ülikooli arusaam doktoritööst oli erinev, mistõttu sai doktorant juhendajatelt vastandlikke juhiseid.	▪ Nõuded ülikoolipoolsele juhendajale ei tohiks olla kõrgemad, kui on seatud tavapärase doktorantuuri juhendajatele, sest see soodustab formaalsete juhendajate määramist, kellel pole tegelikult aega doktorandiga tegeleda. ▪ Luua ettevõttepoolsete ning vajaduse korral ka ülikoolipoolsete juhendajate toetussüsteem, sealhulgas juhendamiskoolitused ja ühistel kohtumistel kogemuste jagamine.
2. Meetmes osalesid peamiselt need ettevõtted, kes olid juba teinud ülikoolidega koostööd, seejuures oli olnud koostöö algatajaks enamasti ülikool või doktorant. Mainiti ka, et info ei jõudnud alati sihtrühmani, eelkõige ettevõtetele.	▪ Suunata rohkem ressursse üldisse teavitustöösse ▪ Määrata igas ülikoolis struktuuriüksuse tasandil akadeemiline töötaja, kes seisab hea selle eest, et meetme raames leitaks koostöövõimalusi uute võimalike ettevõtetega ja/või tagataks toimiv edukas koostöö olemasolevate koostööpartneritega ettevõtluses. ▪ Suurendada ettevõtete ja ülikoolide koostööd ühiste kohtumiste ja teabepäevade kaudu, kus muu hulgas jagatakse edulugusid ja kogemusi. ▪ Arvestades reaalsel olukorda pehmendada nõudeid ettevõtetele (muuta kohustuslikud formaalsed nõuded soovituslikuks), et suurendada koostöövõimalusi. Samal ajal tuleb tõhustada meetme valikukomisjoni tööd, et nõuete pehmendamise tõttu ei satuks meetmesse ettevõtteid, kes koostööst tegelikult huvitatud pole ja/või kelle puhul on ette näha, et nad ei ole pikemas plaanis jätkusuutlikud.
3. Ettevõtlusdoktorantuuri meetmes nähti ette rahaline toetus nelja aasta jooksul ning eeldati, et selle aja jooksul õpingud lõpetatakse. Uuringus osalenud olid seisukohal, et samal ajal enamasti täiskohaga töötada ja õppida on väga kõrgelennuline eesmärk, eriti juhul, kui alustada doktoritöö tegemist täiesti algusest. Samas kui ettevõtlusdoktorantuuri doktoritööd on väga praktilised (katseid jms), mille protsess on pikk ja millele lisandub eelretsenseeritava teadusartikli avaldamiseks kuluv aeg. Seega õpitakse ettevõtlusdoktorantuuris tegelikult sageli üle nelja aasta	▪ Parandada tunduvalt seniseid toetusmeetmeid (nt doktorikoolides osalemise tõhustamine, paindlikumad õppimisvõimalused, juhendajate ja doktorantide regulaarsed kohtumised ja kogemuste jagamine jms) või ▪ arvestada tegelikku olukorda ning võimaldada ettevõtlusdoktorantuuri läbida ka osalise koormusega, mille puhul tegelik õppeaeg oleks 5–6 aastat ja mille jooksul toetataks doktoranti rahaliselt proportsionaalselt täiskoormuse toetusest lähtuvalt.

¹ Kõiv, K., Haaristo, H-S. 2016. ESF DoRa ettevõtlusdoktorantide meetme tulemuslikkuse hindamine. Poliitikauuringute Keskus Praxis

4. **Ettevõtlusdoktorantuuri rahastatakse praegu projektipõhiselt**, mis ühelt poolt seab õpingute rahastamisele piirangud, st doktorante vastu võttes tuleb arvestada meetme kestust – õpingute eduka lõpetamiseni tuleb jõuda meetme ajalisel raamistikus. Teiselt poolt pole selline rahastamine jätkusuutlik juhul, kui riik ei võta järk-järgult kohustusi üle. Lisaks võiks meetmes osalenud osapoolte hinnangul olla ettevõtlusdoktorantide koolitusmaht suurem kui praegu.

5. **Tähtis on väärtustada doktorikraadi ühiskonnas laiemalt, aga kitsamalt ka ettevõtluses.** Nii varasemates uuringutes kui ka ettevõtlusdoktorantuuri meetme uuringus tõdesid osalejad, et doktorikraadi väärtustamine ettevõtetes pole praegu selline, et motiveeriks samal ajal täiskohaga töötama ja õppima, sest suuri hüvesid doktorikraadiga ei kaasne.

6. **Arvestades, kui vähesed doktorandid ettevõtlusdoktorantuuri nominaalaja jooksul lõpetasid (naistest ainult 9%),** tuleks leida lisamehhanisme selleks, et ka pärast meetme lõppemist jõuaksid siiski võimalikult paljud eduka lõpetamiseni. On selge, et tänane doktorantide üldine tugisüsteem ei paku piisavalt tuge naistele, kelle doktoriõpingud jäävad just pereloomise perioodi ning see mõjutab oluliselt nii nende doktoriõpingute lõpetamise tõenäosust kui edaspidist karjääri teadlasena.

7. Kuigi Eestis nähakse riiklikes strateegiates ette ülikoolide ja ettevõtete koostöö suurendamist ning selle raames toimuvat doktoriõpet, **puuduvad praegu selged terminid** sellise doktorantuuri ja selles osalevate doktorantide kohta. Inglise keeles kasutatakse termineid *Industrial PhD Program* ja *Industrial PhD Student/Doctoral Student*. Nende eesti vastetena kasutatakse nii termineid *tööstusdoktorantuur ja -doktorant* kui ka *ettevõtlusdoktorantuur ja -doktorant*.

▪ Võtta riigi poolt järk-järgult üle kohustusi uuest struktuurivahendite perioodist rahastatavate ettevõtlusdoktorantide osas alates 2018.–2019. aastast, et ellu kutsutud projekt oleks jätkusuutlik ka pärast meetme lõppu.

▪ Arvestades riiklikult seatud eesmärgi suurendada ettevõtlusdoktorantide koolitusmahtu ja seda, et praegu rahastatakse ettevõtlusdoktorantuuri projektipõhiselt, võiks kaaluda Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt doktorantuuri õppekohtade tellimuse raames ettevõtlusdoktorantuuri eraldi käsitlemist.

▪ Ettevõtlusdoktorantuuri kaudu jõuab ettevõtetesse üha rohkem inimesi, kes mõistavad laiemalt ülikoolide ja ettevõtete koostöö vajadust ning doktorikraadi tähtsust. Seepärast tuleks kindlasti jätkata ettevõtlusdoktorantide koolitamist ja/või laiemalt ülikoolide ja ettevõtete koostöö soodustamist.

▪ Oluline on nii riigi kui ülikoolide poolt senisest oluliselt enam teadvustada suurt doktorantide väljalangevust (eriti just naisdoktorantide), sest see on Eesti teadusele kaotatud ressurss ja doktorantidele ning nende juhendajatele kaotatud aeg. Peaksime uurima teiste riikide kogemusi ja arendama välja riiklikult toetatud tugisüsteemi probleemi lahendamiseks mitte ainult ettevõtlusdoktorantuuris, vaid doktoriõppes tervikuna. Oluline on toetada riigieelarvest täiendavalt neid ülikooli, kes näevad ette toetavaid mehhanisme akadeemilisel puhkusel olevate või oma õpingud katkestanud doktorantide tagasitoomiseks ja nende õpingute edukaks lõpetamiseks.

▪ Töötada Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel koostöös vajalike osapooltega välja ettevõtete ja ülikoolide koostöös toimuva doktoriõppe terminid ja nende täpne sisu. Peale terminoloogilise selguse saamise aitaks see kindlasti kaasa uue perioodi meetme paremale teavitustööle.